

græcus textus. Sed dato etiam quod de veris miraculis saltem quæ nos in adductis textibus ageretur, sic tamen Deus semper præsto erit, ut vel per celebriora miracula, vel per totalem ejusmodi efficaciam ademptionem, seu potius per exercitii impedimentum vel per totalem istorum demonum ministrorum confusione, veritas eluceat, ne inevitabilis prorsus error evadat; prout evenit Magis in conspectu Pharaonis; nec enim Magi sciniphes e pulvere educere poterunt, adeo ut exclamare coacti fuerint: *Digitus Dei est hic* (1); sicut Baal pseudosacerdotibus in conspectu totius populi Israelitici contigit (2); prout denique continget sub mundi finem illis falsis prophetis veram religionem oppugnantibus; præsertim si animadvertamus, Christum horum prodigiorum prædicatione omnem vim eis ademisse. Hinc Deus gloriam suam, justi meritum, mali execrationem eruent. Ex his responsio patet ad singula objecta testimonia et his similia, quæ adduci possent (3).

DIFFICULTATES

Ex historia.

I. Obj. Nulla est religio, quæ in sui confirmationem non habeat miracula. Vera miracula profecto sunt cæcis visum restituere, defunctos ad vitam revocare, morbos subito depellere, aquam cribro asportare, onerosissimam et hærentem navem cingulo trahere, cotem novacula secare et alia id genus plurima; atqui primum inter ceteros præstiterunt Vespasianus et Hadrianus, testibus Tacito (4) et Suetonio (5) atque Spartiano (6); alterum præstitit Æsculapius, qui, ut refert Diodorus Siculus (7), Androgeon Minois filium et Hippolitem filium Thesei a morte excitavit; tertium præter Æsculapium Isis passim in templis sibi dicatis præstabat, eodem teste (8); quartum præstitit Tucia Vestalis, referente Valerio Maximo (9); quintum Claudia etiam Vestalis, teste Livio (10); sextum denique Actius Navius, teste eodem (11). Vel igitur omnem religionem divinam esse dicendum est, vel miraculum nullius roboris esse ad astruendam alicujus religionis divinitatem.

Resp. D. A. Nulla est religio, quæ in sui confirmationem non habeat miracula vel vera vel ficta, C. vera, vel N. vel *subdist.* Patrata in testificationem alicujus virtutis, Tr. in confirmationem erroris, N. Ad prob. *vera miracula profecto*, etc. D. Et ejusmodi facta veluti fabulosa a sapientibus habentur, quia ad criticas regulas exacta vel falsa vel saltem suspecta deprehenduntur, C. deprehenduntur ut vera et ad falsæ religionis confirmationem edita, N. In primis

(1) Exod. viii. 19.

(2) III. Reg. xviii.

(3) Conf. Tassoni, *Verità della Religione*, t. I, c. 34.(4) Pascal, *Pensées sur la religion*, ch. 13. n. 2.(5) *Hist.* lib. iv, n. 81.(6) *In Vesp.* n. 7.(7) *In Hist. Aug. in Hadriano*, n. 25.(8) *Bibl. Hist.* lib. iv, pag. 189, edit. Henr. Steph.(9) *Ibid.* pag. 189.(10) *Lib. viii*, c. 1, n. 5.(11) *Lib. xxix*, n. 53. — (11) *Lib. i*, c. 36.

recensita facta carent fundamento historico. Etenim ne unus quidem ex citatis historicis fuit oculatus testis, et ex incerto rumore ea referunt; ea insuper Tullius (1) contemnit, Lucianus vero (2) irridet. Sacerdotum fraudibus eadem plerique adscribunt (3). Nulla præterea perhibentur in falsæ religionis testificationem saltem directe edita, quæque naturaliter magna ex parte explicari non possint (4).

II. Obj. 1. Multi hæretici miracula patraverunt, ut Paulus Novatianus, teste Socrate (5), cujus præcibus Novatianorum ecclesia ab incendio incolumis evasit, et aqua e lavacro semel et iterum effluxit ad detegendum dolum judæi ab eodem Paulo fite baptisimum petentis. Idem de quodam, cognomento Eutychno, e novatianorum secta referunt Socrates et Sozomenus, nempe eum sanasse morbos, et facta ab eo mirabilia, ut virtute, quæ in vita ejus elucebat, Constantinum familiarem et amicum sibi effecerit (6). 2.

(1) *De Divin.* lib. ii, c. 38. «Omitte, sic alloquebatur quantum fratrem, litium Romuli, quem in maximo incendio negas potuisse comburi, contemne cotem Actii Navii: nihil debet esse in philosophia commentitiis fabellis loci.»(2) *In Dial.* *Jupiter consutatus, et Jupiter tragædus.*(3) Valer. Max. lib. i, c. 8, n. 6, scribit: «Nec me præterit de motu et voce deorum immortalium humanis oculis auribusque percepto, quam in ancipiti opinione astimatio versetur.» Sic Curt. lib. ix, c. 1, circ. fin. «Equidem plura transcribo quam credo. Nam nec affirmare sustineo, de quibus dubito, nec subducere, quæ accepti. Similes confessiones sæpe reperiuntur in Liv. Dec. i, lib. 1; Plutarch. in *Vita Romuli*. Id ipsum dicitur de prodigiis Vespasiani et Hadriani; nam Spartianus in *Hadriano* tradit, quod Marius Max. ea referat tanquam fite patrata, et Tacitus satis indicat ex assentatione in novum imperatorem Vespasianum illa fuisse excogitata. Sed cons. Aug. Reumann, *Dissert. de miraculis Vespasiani*, etc. tom. ii, p. 427; Joan. Clericus, *Hist. eccl. prim. duorum sæc.*, ad annum 138. Jac. Serces, *Traité des miracles*, p. 276; Moshem, in *Cudworth*, tom. ii, p. 162, Lugd. Batav. 1772; Observatio Grotii *De ver. relig. christ.* lib. iv, n. 8. Circa facta prodigiosa Apollonio Tiano a Philostrato post duo circiter sæcula attributa, et ab Apuleio relata in *Asino aureo*, consuli possunt Huetius, *Demonstr. evang.* prop. ix; Orsi, *Storia eccl.* lib. i, n. 69, et lib. i, n. 22; *Dissert. de Du-Pin sur l'histoire d'Apollonius convaincue de fausseté.*(4) Ægroti Babylone et fortasse in pluribus aliis regionibus primum in viis publicis exponebantur, ut transeuntes consulerent, et ab ipsis ea remedia acciperent quæ simili morbo affectis jam pridem ad valetudinem recuperandam conduxerant. Ægyptii in templa Serapidis et Græci in templa Æsculapii deferbant ægrotos, et media, quibus sanati sunt, scripta in his fanis conservabantur. Ex his per experientiam cognitis medicamentis progressu temporis ars medica in scientiam redacta est primum in Ægypto, multo recentiori ævo in Græcia, etc. Inter Hebræos ut in Ægypto et in Græcia sacerdotio ars medica commissæ fuit. Ita Jahn, auctor non suspectus adversariis, in *Archæolog.* § 122. 2. edit.; inde originem habuerunt mythologica illæ fictiones de sanationibus ope Æsculapii, Isis, etc. et hæc coherentem ad principia adversariorum; nec omittendum falso asseri Diodorum Siculum loc. cit. referre alicujus mortui excitationem sive ab Æsculapio, sive ab alio peractam.(5) Socrates, *Hist. eccl.* lib. vii, c. 17.

(6) Socrat. lib. i, c. 15; Sozom. lib. i, c. 14, qui

Quod fieri posse pro certo habet Tertullianus (1), et præsertim, s. Augustinus (2), qui non ex miraculis, quæ pro se Donatistæ habebant, sed ex veræ ecclesiæ notis de veritate judicandum esse affirmabat. 4. Denique, quod omnem dubitationem tollit, sunt miracula edita ad tumulum diaconi Paris, hæretici Jansenistæ et appellantis, de quorum nonnullis extant decreta approbationis Episcoporum Antissiodori et Montis Pessulani, et de omnibus vindicæ Montgeronii, qui fuit supremæ parisiensis curiæ consiliarius, in suo gallico opere tribus tomis comprehenso, quod inscribitur: *Veritas miraculorum, quæ facta sunt per intercessionem D. de Paris et aliorum appellantium, demonstrata*, editum partim anno 1717, partim vero anno 1747. Ergo.

Resp. ad I. N. Ceteris enim omissis, ab hæreticis nullum unquam factum miraculum Jos. Bingham, unus ex ipsis, ingenue fatetur et late etiam ostendit (3), etsi nonnulli ex illis maxime voluerint; at frustra: in ipsis enim ad litteram semper verificatum fuit Tertulliani (4) dictum in sua Apostolorum cum hæreticis comparatione: *Agnosco maxime virtutem (hæreticorum), quæ Apostolos in perversum annulantur, illi enim de mortuis vivos faciebant, isti de vivis mortuos faciunt*. Hinc est quod nuperi præsertim protestantes omnia jam miracula aggrediantur. At meminisse debemus vulpis uvam frustra arripere adnitentis, quam proinde tanquam acerbata sprevit. Ad prob. *Paulus Novatianus*, etc. D. Quæ tamen perinde ac illa Eutychni dubia vel falsa sunt, deficiente fundamento historico, C. vera et certa N. Ea enim ex incerto rumore referunt Socrates et Sozomenus, auctores nempe hæc in parte nullius fidei, utpote addictissimi Novatianorum factioni, quique in pluribus mentiuntur (5). Addatur, Socratem, ex quo historiam suam magna ex parte Sozomenus deri-

de Eutychno scribit: Ἀπεριεὶ δὲ τῆς Νουατιανῶν προθεσμίας θέλων χάριτος παρέχει, θεοπρακτοῦ παθῶν καὶ πράξεσι παραδόξοις, ὡς καὶ αὐτῷ Κωνσταντίνῳ ὑπὸ τῆν ἀρετῆν τοῦ θεοῦ συνήθη καὶ εὖτις εἶναι. Ed. Cantabrigiensis.

(1) *Lib. De præscript.* c. 44.(2) *Lib. De unitate Eccl.* c. 18. n. 47, edit. Paris. Maur. alias c. 16.(3) *Origines antiq. eccl.* lib. xvi, c. 5, § 7.(4) *Lib. De præscript.* c. 30. Cons. Pamelius, qui in hunc locum observat eum ad litteram verificatum in Catvino, ex auctoritate Hieronymi Bolsec, *ocularis testis*, qui in ipsius vita refert Calvinum excitare volentem quemdam Bruleum, quem ipse spe lucri ac pecunie persuaserat, ut se mortuum fingeret, mortuum revera invenisse (Vid. *Curs. compl. Theol.* vol. 1.). Hanc historiam ab hæreticorum oppositionibus vindicat Card. Gotti, *De Eccl.* tom. 4, c. 2, § 6, et fuisus exponit Menochius ex vita Calvini scripta a Jacobo Lainger, doctore sorbonico. *Stuore*, part. 5, c. 8. Alia conf. apud Spagni, op. cit. p. 5, prop. 2, art. 1.

(5) S. Greg. M. lib. vii, ep. 54. alias 51, ed. Maur. de Sozomeni historia hæc habet: «Sozomeni historiam sedes apostolica suscipere recusat, quoniam multa mentitur, et Theodorum Mopsuestiæ nimum laudat, atque usque ad diem obitus sui magnum doctorem ecclesiæ fuisse perhibet.» Hæc pariter in Socratem quadrant, præsertim circa Novatianorum encomia.

vavit, fateri, se ea, quæ de Novatianis refert, accepisse a quodam Auxenone presbytero Novatiano.

Ad 2. Vel N. vel D. Quatenus ab hæreticis jactabantur, C. vera et proprie dicta N. Loco enim citato Tertullianus fingit hæreticos ad sui excusationem in die judicii dicturos: *Multa de auctoritate cujusque doctoris hæretici illos maxime doctrinæ suæ fidem confirmasse, mortuos suscitasse, debiles reformasse, futura significasse, ut merito apostoli crederentur*. Quæ ipse profecto non admittit, sed data hypothese, quod ejusmodi prodigia hæretici patrasent, nihil ista conferre ad ipsorum excusationem asserit, addens: *Quasi nec hoc scriptum sit, venturos multos, qui etiam virtutes maximas ederent ad fallaciam muniendam corruptæ prædicationis*. Quid reipsa senserit Tertullianus de vi hæreticorum in edendis miraculis, patet ex citato testimonio (1).

Ad 3. D. Ita ut s. Augustinus pro veris habeat miracula, quibus Donatistæ gloriabantur N. sicut Tr. Sed dato et non concessio, quod vera essent acta illa, volebat, ut, seposita omni contentione de miraculis, questio breviter dirimeretur per Ecclesiæ notas: *Non in signis et prodigiis fallacibus, quia etiam contra ista verbo Domini preparati et cauti redditi sumus, quæque alibi (2) proinde comparat miraculis Simonis Magi, et Magorum Pharaonis.*

Ad 4. D. Conficta, vel quæ nihil supernaturale habeant, C. proprie dicta miracula N. Ita quidem Franciscus Lafiteau (3) et Bergier (4) alique multi, qui de iisdem disseruerunt, in quibus sunt Ludovicus la Taste, qui in suis *epistolis theologicis* omnia jactata ab Jansenistis miracula commentitia ostendit authenticis et legalibus documentis, et Joan. Joseph Languet, quem Benedictus XIV (5) *doctissimum appellavit et pastoralis flagrantem zelo*, qui, cum esset archiepiscopus Senonensis, de illis edidit anno 1754 documentum pastorale, in quo copiose et distincte aliqua, quæ vehementius et confidentius obtrudebantur, plane falsa esse demonstrat vel ex parte morbi, vel sanitatis, vel testium, vel ex omni simul parte; quod et præstiterat archiepiscopus Parisiensis. Quare non solum ea irriserunt quidam ex protestantibus, cujusmodi sunt de Veux et Campbell (6), sed nunc jam deseruerunt ipsi Jansenistæ. Certe, vel ipsæ indecoræ totius corporis agitationes et turpia, quibus se dabant nonnulli convulsionibus correpti ad illius tumulum, satis produnt, quid de ipsis miraculis sentiendum sit. Episcopi Antissiodorensis et Montis Pessulani pertinebant ad eandem.

(1) *De præscript.* c. 30, circa finem. (*Curs. compl. Theol.* vol. 1.)(2) Tr. xiii. in Joan. n. 17, ubi inter cetera scribit: *Nemo vobis fabulas vendat... primo aut fallunt (Donatistæ) aut fallunt*, etc.(3) *Hist. de la constit.* UNIGENITUS, liv. vi edit. an. 1751.(4) *Confut. de l'examen*, p. 1, ch. 6, n. 5.(5) *De festis*, lib. 1, c. 5, n. 5.(6) *Dissert. of mirac.*, p. 1, sect. 5, apud Spagnæ loc. cit.

sectam, non secus ac Montgeron (1): nullius proinde sunt auctoritatis.

Nunc coronidis gratia quoad miracula, quæ ab hæreticis quibuscunque patrata perhibentur, addimus: vel ea sunt a Deo, et tunc certe facta non sunt in confirmationem erroris, ut patet ex dictis; vel sunt a dæmone, et tunc, cum iste subjiciatur divinæ providentiæ, nunquam Deus hæc permittet, nisi suppeditet media ad præcavendum errorem, quod confirmari posset non paucis exemplis, quæ videri possunt apud Baronium (2). Et sic omnes triæ dissolvuntur.

DIFFICULTATES

Ex defectu certitudinis.

Obj. Cum ipse miracula non viderim, aliorum testimonio fidem præstare teneor: atqui hoc ipso moveri non possum ad revelationis veritatem agnoscendam. Semper enim 1. anceps hæere debeo, num omnes præteritorum temporum testes, qui ea signa referunt, vel decepti fuerint, vel alios decipere voluerint. Ergo miraculum efficax esse non potest revelationis olim factæ argumentum (3). Sane 2. quæ ratio efficere potest, ut imprudentiæ similis accusandus, nisi credam ea, quorum ego testis non fui?

Resp. generatim. Ergo omnis historica et moralis certitudo esset e medio tollenda, quod tamen adversarii non admittunt. Attamen si quid efficerent ejusmodi aliaque his affinia argumenta, impeterent ac submoverent omnem moralem ac historicam certitudinem, incertaque essent quæcumque antiquitus gesta esse dicuntur (4).

Ad 1. Vel *N.* vel *D.* Si testes idonei non sint ad fidem faciendam illius facti, quod referunt, *C.* secus *N.* Notas autem idoneorum testimonium exhibet critica, quarum alia spectant ad intellectum, ex quo non potuerint decipi, alia ad voluntatem, qua noluerint decipere (5).

Ad 2. *N.* Quia cum homines præteritorum temporum iisdem facultatibus præditi fuerint, quibus et nos donati sumus, præsumendum est eos illa præstitisse, quæ fecissemus et nos, si versati in iisdem rerum adjunctis fuissetis. Si nos v. g. audiremus, hominem ad vitam e mortuis revocatum, quomodo nos gereremus? Omnia examini accuratissimo subiceremus, utrum nempe reipsa mortuus fuerit, qui excitatus per-

(1) Cons. Auct. *Dictionarii auctorum ecclesiast.*, art. *Caylus* et *Colbert*, licet eorumdem fuerit fautor; nec non opus *Réalité du projet de Bourg-Fontaine*; atque *Benedictus XIV, De canoniz. Sanct.* loc. cit. c. 7, n. 20.

(2) *Annal. ecclesiast.* ad annum 484. Circa auctoritatem historiam Socratis et Sozomeni cons. *Fleury, Hist. eccl.* lib. xxvi. n. 46. *Ceillier*, tom. xiii, *Des auteurs ecclésiast.*, p. 685; ac de miraculis hæreticorum in genere leg. *P. Maran, La doctrine de l'Écriture et des Pères sur les guérisons miraculeuses*, p. 2.

(3) Ita *Rousseau, Émile*, tom. iii.

(4) Cons. *Ruffini, Riflessioni critiche*, etc. p. 176, n. 12.

(5) Cons. *Spedalieri* contro *Gibbon*, p. 165, sez. 3. § 5, n. 13.

hibetur, quo tempore, per quos excitatus, quomodo, etc. id ipsum de visu cæco nato restituto dicatur, hisque similibus, præsertim si in confirmationem alicujus doctrinæ fierent; nam ista hominum investigationem ad se natura sua trahunt, et facile perpendi et cognosci possunt. Ergo sic præsumendum est fecisse majores nostros, nisi velimus eos hebetes ac plumbeos, vel alterius naturæ et indolis ab ea in qua nunc homines sunt, supponere; quod non nisi per summam impudentiam et insaniam cogitari potest.

I. Inst. Argumentum, quod nititur hominum testimonio, moralem tantum evidentiam parit; ergo ab intellectu non extorquet assensum; nam moralis evidentia non excludit possibilitatem oppositi. Quamobrem, licet plures homines rem aliquam factam esse testentur, semper absolute possibile est, eos aut fallere aut falli; ergo moralis evidentia non omnino dubiam excludit. Cum igitur pro divinæ revelationis signis sola haberi possit moralis evidentia, jam patet nos per ipsam duci certo non posse in cognitionem divinæ revelationis.

Resp. *C. A.* Nam agitur de facto; facta autem metaphysicis ratiociniis probari nequeunt. Sed *N. cons.* Nam moralis evidentia innititur principiis non minus evidentibus in genere suo ac iis, quibus innititur mathematica demonstratio. Hæc enim principia moralia: *Humana societas nequit subsistere, nisi homines sibi mutuam fidem habeant. Præteritarum generationum homines in rebus maxime ad se pertinentibus non fuerunt omnes aut stupidi aut amentes*, vel alia id genus principia, æque sunt evidentia ac istud: *Si ab æqualibus æqualia demas, quæ remanent, erunt æqualia*. Ideo enim istud negari non potest, nisi contra evidentiam pugnes, ac intimo sensui vim facias. Atqui eodem modo negari non possunt moralia principia modo enunciata: ergo si principia moralia eandem in genere suo evidentiam præferunt ac mathematica, æque certa esse debent quæ ex iis legitime inferuntur, quamvis demonstrationes ejusdem naturæ non sint, et æque insanus esset, qui alterutrum negaret.

Fateor insuper illud discrimen intercedere inter demonstrationem mathematicam et moralem, quod illa ostendat rem aliter fieri non posse, ista vero non item; nego tamen quidpiam propterea detrahi posse evidentiam veritatis moralis. Ex quo enim res potuerit non fieri, non probatur illam factam non esse; quia non quaeritur, utrum res esse potuerit, sed utrum, quæ esse potuit, reipsa extiterit. Quod verissimum esse potest, etiamsi res potuerit non esse. Exempla sint in sole, qui vel mane sit oriturus, vel heri fuerit jam ortus; in sensationibus, quibus anima percipitur ad dignoscendam corporum existentiam, licet illæ absolute fieri possint, etiamsi nulla corpora existant; insanus tamen et amentis haberetur, qui utrumlibet negaret, ex eo nempe quod fieri potuerit ut nec sol ortus fuerit, vel eras mane possit non oriri, vel corpora potuerint non existere (1).

(1) Cons. *Houtteville; La religion*, etc. tom. ii, liv. i. ch. 4 et seq.

II. Inst. Ubi duo morali evidentia constant, quæ inter se sunt contraria, jubet prudentia ac communis hominum sensus, ut iis assentiamur, quæ majorem evidentiam vim habent; jam vero dato etiam, quod ex testimonio fide dignorum auctoritate coalescat moralis evidentia de alicujus mortui resurrectione olim facta ad hominis nutum, negari certo non potest, quin majorem evidentiam gradum sibi vindicet perpetua ac omnibus obvia experientia, qua constat mortuos non resurgere: atqui inter has duas propositiones moraliter certas eam sequi debeo, quæ majori nititur evidentia. Ergo, coactus eligere inter alterutram propositionem, credere debeo mortuos non resurgere, ac longe facilius contingere potuisse, ut homines, qui testantur miraculum resurrectionis, vel decepti sint, vel fallere voluerint, quam fieri, ut falsa sit experientia, qua patet homines vere mortuos nunquam ad vitam iterum revocari (1).

Resp. 1. *D. maj.* Si major evidentiam vis cadat in idem objectum in quod cadit minor vis evidentiam, *C.* si in diversa objecta *N.* et sic corrumpit totum argumentum, seu potius sophisma adversarii. Accedit quod ejusmodi argumentum nimis probat, in primis quia tunc nulla esset fides historiae, quoties refert eventum extraordinarium, sive in ordine physico, sive in ordine morali. Homines v. g. diligunt vitam, curam sui habent, omnia potius patiuntur, quam vitam amittant. Ergo tanquam fabulosum rejiciendum, quod de *αποχρησις*, sive de suicidiis vel legimus vel audimus; idem dic de mirifica aliqua meteora quæ apparuisse fertur; imo juxta adversarii principia, etsi oculis nostris conspiceremus mortuum resurgere, credere minime deberemus, cum sit contrarium consueti sensuum testimonio, quod homines resurgant. Itaque argumentum supponit falsum principium, nempe in rerum natura vel in societate nihil unquam accidere, nisi juxta ea, quæ consuetis observationibus nostris consentanea sunt.

Resp. 2. Supponi hoc modo quod est in quaestione, nullam nempe fieri posse exceptionem quoad ea naturæ phenomena, quæ contingere videmus. Si enim aliter supponeretur, jam caderet tota argumentatio, et ea quaestio deducitur, ut videatur, an fide digni sint, qui rem aliter aliquando contigisse referunt; quod ubi constiterit per criticas regulas, jam insaniret, qui rem in dubium revocaret, eo quod aliter ipsa evenire soleat. Nam sensuum tuorum fides evidentiam quidem parit; sed nec minorem parit evidentiam fides sensuum aliorum, nisi constet eos falli potuisse, vel fallere voluisse. Utraque veritas pari evidentiam gradu constat, nec una cum altera pugnat. Nec qui narrant, mortuum resurrexisse id veluti perpetuum naturæ phenomenon exhibent, in quo utique pugna esset, sed contra ut effectum extraordinarium divinæ potentiam tribuant (2).

(1) Ita *David Hume* in *Examine de miracles*.

(2) Cons. *Spedalieri* loc. cit. § 3 p. 165; item *Dissertation sur les miracles, contenant l'examen des principes posés par M. David Hume, écuyer, aans son essai sur les miracles, composée en anglais par*

III. Inst. 1. Quo magis factum aliquod extraordinarium est, eo magis probabilem reddit errorem, dolum et mendacium eorum, qui illud referunt vel testantur. 2. Ex quo fit, ut illud ipsum, quod minuit fidem doctiorum hominum, fidem augeat rudiorum; nec 3 propterea multitudo testimonium majorem gradum probabilitatis addit facti extraordinarii narrationi. 4. Sane vulgus, præsertim si imperitum et superstitiosum sit, sponte fertur ad mirabilia et supernaturalia admittenda (1). Præterea 5. historia docet, multos ejusmodi eventus, qui olim supernaturales et prodigiosi a plerisque habebantur, rerum naturalium scientia adaucta et diligentius exculta, fuisse a naturalibus causis profectos, ex iisque postea recte explicatos esse. Unde recte concluditur, fore ut omnes ejusmodi eventus simili ratione explicari possint (2), et, quod consequens est, hominum testimonium circa miracula suspectum saltem esse debere.

Resp. ad 1. *D.* Si id genus factorum deberet provenire ab ipsius naturæ legibus, *C.* si a causa ipsi naturæ superiori, nempe Deo *N.*

Ad 2. *D.* In nonnullis factis dubiis, præsertim si agatur de ipsorum causa determinanda ac judicio ferendo circa eorum naturam, *Tr.* vel *C.* in omnibus indiscriminatim et cum agitur de factis in se *N.*

Ad 3. Vel *N.* absolute, vel *D.* ut modo distinximus in resp. ad 2. Notandum insuper est falso supponere *La Croix*, qui hæc nobis obtrudit, multitudinem semper coalescere ex solis imperitiis (3). Addatur præterea ipsam eventus insolentiam efficere testes vel spectatores attentiores ad ipsum rite examinandum et perpendendum, ideoque majoris ponderis esse, ceteris paribus, ipsorum testimonium in factis extraordinariis, quam in ordinariis.

Ad 4. *Tr. A.* et *D. cons.* Si ageretur de causa vel judicio facti, *C.* si de facto ipso *N.* Ex natura porro facti, de quo vulgus testatur, sapientis erit judicium ferre, utrum vulgus decipi potuerit nec ne, dum causæ præternaturali illud adscribit (4).

M. George Campbell, traduite par M. Jean Castillon, Utrecht 1765; nec non Recherches philosophiques sur les preuves du Christianisme, par C. Bonnet, Genève 1771. Hic moneo, quod, cum ad auctores protestantes remitto, eo consilio id faciam, ut indicem eos, qui de aliquo argumento scripserunt, ad quos tunc tantum recurrere poterunt auditores, quam debitam facultatem impetraverint; quod et de Catholicis scriptoribus accipiendum est, quorum opera in indicem relata sunt.

(1) Ita *La Place, Essai philosophique sur les probabilités*, Paris 1816, pag. 135 et seq.; nec non *La Croix, Traité élémentaire du calcul des probabilités*, n. 150 et seqq.

(2) Sic *Krug, Pistéologie*, Lips. 1825, pag. 111.

(3) Exemplum esto in apparitione crucis, quæ superioribus annis contigit apud *Migné* in Gallia in diocesi Pictaviensi, cui interfuerunt præter vulgus plerique viri docti, non solum ex catholicis, sed ex ipsis protestantibus, qui rem testatam fecerunt, ut ex publicis documentis notum est. Cons. *Epist. pastoralis*. Illmi. D. de Bouillé, episcopi pictaviensis, data anno 1827.

(4) Contra *La Place* et *La Croix* legatur *Ruffini* in egregio cit. opere. *Riflessioni critiche*, Modena 1821, ubi ostendit, quam fallacia sint fundamenta calculorum,

Ad 5. Item esto responsum, et *N. cons.* Nempe ex eo quod nonnulli eventus, qui ut prodigiosi ad aliquod tempus habiti sunt, postea recte sint explicati (quos tamen adversarius minime recenset), inferri nullo pacto potest sic posse omnes per causas naturales rite explicari; v. g. ex eo, quod explicata sit aliqua meteoza, quæ vulgo ut supernaturalis habebatur, explicari nequit sanatio cæci nati vel excitatio Lazari e mortuis; ast dialectica non est prima rationalistarum et incredulorum virtus.

Sed præstat populari huic argumento, petito ex ignorantia et superstitione veterum, quod tantopere adversarii jactant, apponere tres quæstiones, quas subjicit doctus Ruffini (1):

1. Cur post Christi adventum judæica gens, etsi superstitiosa generatim ignorantia laborans, nec ab anticipatis judiciis immunis, non amplius præstulerit miracula inter suos patrata?

2. Cur provincie Asiae, Africae et Græciæ, licet in immensum distent a liberaliori illa humanitate ac cultu, in quo erant temporibus apostolorum, et Cypriani, Augustini, Basilii, etc., attamen non amplius in medium afferant miracula, prout olim afferbant?

3. Cur inter diversas religiones, quæ christianum nomen sibi assumunt, sola religio catholica semper miracula exhibeat, quæ in sinu suo patentur, et adhuc in præsentiarum producat, licet catholici neque scientiis neque litteris aut artibus ceteris inferiores sint; et licet catholica Ecclesia non pronuntiet, seu decretum emittat de aliquo miraculo, quin prius rigidissimum undequaque examen tum circa factum tum circa ejus naturam instituerit (2)?

quibus subjicitur probabilitas eventuum humanorum; præsertim memoria 4. pag. 157, et p. 158 et seqq. Cons. pariter Gerdil, *Saggio d'istruzione teologica*, art. *Della storia umana*, opp. ed. Rom. vol. x.

(1) Op. cit. p. 166.

(2) Ut quis certior fiat de severiori ejusmodi examine decretis præmittendo, legat celeberrimum opus Benedicti XIV, *De Beatificatione et Canoniz. Sanctorum*, præsertim lib. iv. Ut leve specimen habeatur summae severitatis, qua miracula Romæ expenduntur, præsertim operæ erit, duo facta in medium adducere, quæ valeant omnem suspicionem amovere. Alterum refertur ab auctore vitæ S. Vincentii a Paulo (*Histoire abrégée de S. Vincent de Paul, par M. Collet, Dr. en Théologie, Avignon, 1762*) de quodam miraculo patrato a S. Vincentio erga Aloisiam Elisabetham Sackville, natione Anglam, quæ in Gallia apud Haye quemdam ex protestantibus reformatis degebat. Hoc miraculum adeo evidens visum est protestanti ipsi, ut illud evulgaverit per totam Lutetiam Parisiorum. Ejus autem axorem ita admiratio percudit, ut extra sensus paulisper manserit, dein non dubitaverit chirographo, manu propria exarato, tanquam testis oculata miraculi instantanei et permanentis illud confirmare. Illud tamen sacra rituum congregatio non admisit defectu sufficientium probationum (p. 605. seqq.) Aliud refertur a P. Daubenton in vita S. Joan. Francisci Regis (*La vie du bienheureux Jean-François Regis par le R. P. Daubenton, Paris 1716*). Romanum venerat conspicuus Anglus protestans. Prælati quidam romanus, qui cum eodem amicitiam inierat, illi tabulas, quæ plurimum miraculorum probationes continebant, legendas præbuit. Has ipse quum summa

DIFFICULTATES.

Ex intima hominis vi et efficacia.

Obj. 1. Eventus extraordinarii, qui miracula vulgo nuncupantur, semper vivam supponunt fidem, seu fiduciam, vel in eo, qui eos recipit, vel in eo, qui ea operatur, aut etiam in utroque. 2. Jam vero id genus eventuum seu miraculorum, quæ ex fidè proveniunt suscipientis, quid aliud sunt, nisi quæ dicimus sanationes, quæ repeti debent a phantasia seu imaginationis vi? Imaginationis vero ac phantasia vis non aliud hic est nisi firma persuasio receptæ vel recuperandæ valetudinis, ex qua provenit effectus sanationis. 3. Plura ejusmodi facta collegerunt P. Regnault (1) et Des-Veux (2), alique. 4. Miracula vero, quæ repeti debent a fide ac voluntate agentium id sunt, quod olim dicebatur *imaginatio operans extra proprium corpus* (cujus efficaciam adeo magni fecerunt Avicenna et Pomponatius), nunc autem nuncupatur *magnetismus animalis* seu *mesmerismus* (3), cujus effectus major erit, si fidè conjungatur contactus sive mediatas sive immediatus. Si cum agentis fide uniat fides patientis, seu cum vi magnetismi vis imaginationis, mortui, qui perhibentur ad vitam revocati, poterunt mortui esse apparenter tantum, et tunc maxime, in casu nempe mortis apparentis, utilissimus evadit magnetismus animalis (4). 5. Quis porro scit utrum vis voluntatis et fidè pluvias possit excitare (prout existimavit Avicenna) ac similia producere phenomena necne? Quis limites figat virtuti imaginationis seu magneticæ? Quis satis novit naturæ vires? Quis satis hominem novit ejusque indefinitas facultates, quarum ipse capax est? 6. Hac proinde ratione explicari possunt miracula, quæ in revelationis divinæ confirmationem patrata referuntur, quin ad ullam vim supernaturalem confugiamus. a) Sane Christus semper fidem exigebat ab iis, in quorum gratiam miracula edebat. b) Ob hujus autem fidè defectum nonnisi pauca edere potuit in patria sua (5). c) Manus imponebat super eos, quos curabat, præsertim animi voluptate legisset, Prælati reddidit dicens: *Voilà certainement la plus sûre manière de prouver les miracles. Si tous ceux que l'on reçoit dans l'Eglise romaine étaient établis sur des preuves aussi évidentes et aussi authentiques que ceux-ci le sont, nous n'aurions aucune peine à y souscrire, et par là vous vous sauveriez de toutes les railleries que nous faisons de vos prétendus miracles. Eh bien, répondit Prælat, sachez que de tous ces miracles qui vous paraissent si avérés et si bien appuyés, aucun n'a été admis par la Congrégation des Rits, parce qu'ils n'ont pas paru suffisamment prouvés.* Protestans, ejusmodi inexpectato responso percitus, fassus est, nonnisi cæcam præventionem posse obsistere canonizationi Sanctorum, neque unquam arbitratum se esse, cautelam Ecclesiæ romanæ eo usque progredi in examine, quod ipsa instituit circa miracula (pag. 33).

(1) *Entretiens physiques*, t. II, p. 9.

(2) *Lettres sur les miracles*, liv. IV, Rotterdam, 1755.

(3) A Mesmer Helvetico præcipuo magnetismi animalis propagatore. Vid. *Mémoires de F. A. Mesmer sur ses découvertes*, Paris, an VII.

(4) Kluge, cujus operis compendium et excerpta exhibent *Ephemerid. medico-chirurg. D. Flajani*.

(5) *Matth. XIII, 58; Marc. VI, 5.*

tim d) in cæcum illum, de quo Marcus (1) scribit, quod videret homines velut arbores ambulantes, nec nisi repetita manuum impositione ad perfectam visus restitutionem devenit impertiendam. e) Quare sub hac tantum conditione facultatem præbuit morbos sanandi: *Super ægros manus imponent, et bene habebunt* (2), vel saltem nonnisi olei unctione apostoli atque discipuli infirmos sanabant (3), quæ f) omnia apprime conveniunt cum magnetismi efficacia; ergo.

Resp. ad 1. In primis *Neg.* omnia miracula in solis sanationibus consistere, ut supponere videntur adversarii; certe multiplicatio et transmutatio substantiarum inter sanationes non recensentur, neque inter miracula, quæ ex vi phantasiae pendent. Si possent magnetismi patroni quinque panibus ac duobus piscibus quinque hominum millium multitudinem satiare, prout præstitit Christus (4), vel aquam in vinum convertere, ut factum est in nuptiis Canæ (5), valde commendanda esset eorum imaginationis vis, ac libenter ab omnibus exceperentur. Hactenus tamen hæc non præstiterunt (6); hinc ceteris omissis, jam ruit tota difficultas inde petita.

Ad illud, quod subditur de viva fide *D.*, Tanquam conditione, neque tamen in omnibus casibus, *C.* Tanquam causa efficiente, et quidem semper *N.* Mortui enim ac sensibus destituti ejusmodi fidem habere non possunt, si de patientibus sermo sit. Si vero de agentibus loquamur, adnoto, interdum Deum miracula operari per malos homines, non quidem in confirmationem erroris, quod fieri nequit, sed ad manifestationem gloriæ suæ. Perversi enim homines aliquando dicturi sunt: *Nonne in nomine tuo virtutes multas fecimus* (7)? Quod si fides passim requiritur ad patranda miracula, requiritur tantum tanquam conditio, ut dictum est, minime vero tanquam causa efficiens miraculorum, ut adversarii supponunt, quod tamen nemo dicet. Addatur hæc fidem nunquam operari, nisi pro objecto habeat Deum, Christum, aut sanctos ejus, non autem quemlibet alium, ex quo rursus deprehenditur argumenti fallacia.

Ad 2. *N.* suppositum, ut patet ex dictis, vel *D.* Nonnullæ sanationes eorum præsertim qui perturbata phantasia vel amentia laborant, *Tr.* vel *C.* omnes et in quolibet casu *N.* Valde conferre persuasionem recuperandæ valetudinis, et in nonnullis casibus valere, apud omnes compertum est, ac non solum me-

(1) *Marc. viii, 25* et seqq.

(2) *Marc. ult. 18.*

(3) *Marc. vi, 15; Jac. v, 14.*

(4) *Matth. xiv, 17* et seqq.; *Joan. vi, 5*, et seqq.

(5) *Joan. ii, 5* et seqq.

(6) Id ipsum dici posset de multiplicatione farinae et olei ad Eliæ promissa (*IV Reg. iv.*), de ferrea ascia, quam ex fluvii fundo super aquas Elisæus revocavit (*IV reg. vi, 6*), aliisque id genus sexcentis, quæ in scripturis utriusque fœderis occurrunt; ut silëam de iis, quæ in sanctorum processibus authenticis leguntur, ut in actis s. Franciscæ Romanæ, s. Theresiæ, s. Mariæ Magdalænæ de Pazzis, s. Aloisii Gonzagæ, s. Francisci Xaverii, s. Francisci de Hieronymo, etc.

(7) *Matth. vii, 22.*

dici admittunt, sed et ipse Benedictus XIV. (1) pro certo habet; quare et hic casus in Congregatione Rituum præ oculis habetur (2); idque potissimum valet ad corrigendam læsam phantasia (3). Ast pervicacis, ne dicam insanientis, est velle ad omnes casus ejusmodi vim extendere atque asserere, ad ossium contusionem v. g. et fracturam, ad vulnera aliosve morbos insanabiles ita ut omnes sola phantasia ac imaginationis extra corpus operantis vi ad integritatem restituantur (4). Id si esset, non solum miracula, sed et therapeutica et chirurgia e medio possent facile tolli.

Ad 3. *D.* Quæ tamen spectant ad classes, quas enumeravimus, *C.* secus *N.* Ea etiam collegit Benedictus XIV. (5), quin inde aliquid concludi possit ad evolvendam miraculorum vim.

Ad 4. *D.* Cui falso et gratuito tales effectus ascribuntur, *C.* nonnulli effectus, qui ex persuasionem pendent, quod nuper innuimus (in resp. ad 2.), *Tr.* Nec enim vacat omnes magnetismi nugas expendere, quas modo doctores perique contemnunt, ac Mesmer passim ut circulator traducitur (6); atque hinc responsio patet ad id quod subditur de apparentibus mortuis, et ad mirabiles effectus, quos super eos magnetismus producit. Nos agimus de vere

(1) *De Beat. et Can. Sanct.*, lib. iv. c. ult. ubi de hoc argumento fuse agit.

(2) Ibidem inter ceteras difficultates, quas ipse Lambertinus opposuit, quum officio promotoris fungetur, et hanc promovit in causa s. Francisci Regis. De eadem rursus actum est in causis B. Joannis de Prado, S. Vincentii a Paulo, B. Petri Forelli, apud eundem, lib. iv. p. 1, c. 15.

(3) Cons. Muratori, *Della forza della fantasia umana*, Venez. 1745, c. 8, 9; *Opusc. scientifici di Bologna*, tom. I, 117 et seqq., Leufnaen, *sur l'impossibilité des opérations sympathiques*. Illic obiter duo notentur, 1. sæpe ejusmodi persuasionem nihil efficere, ut fatetur ipse Deleuze, loc. cit. tom. II, pag. 274; 2. in quodam opere magnetismi animalis casum occurrere cujusdam puellæ, quæ ex cura magnetismi insanivit (*Journal magnét. du traitement de M. D... par M. Cheulié de Lyon*).

(4) Cf. Deleuze, *Hist. critique du magnétisme animal*, tom. II, p. 8. licet et ipse fautor sit Mesmerismi; Bachelier d'Agès, *De la nature de l'homme et des moyens de le rendre heureux*, Paris, anno VII, alter magnetismi patronus. Vid. insuper, *Leçons d'anatomie comparée par M. Cuvier, et publiées par M. Pumeris*, Paris, 1813, tom. II, p. 117.

(5) Loc. cit.

(6) Animadvertendum porro hic est, nonnullos scriptores catholicos non solum in Galliis, sed in Germania præsertim, non habere magnetismum animale ut merum præstigatorum inventum, sed agnoscere, atque admittere veram ac realem insitam vim producendi quosdam effectus, quorum causa inter nature vires nos latet in tota sua extensione. At præterquam quod isti scriptores simul fatentur magnetismum obnoxium esse demonis artibus, absolute negant effectus supernaturales, quos in miraculis, vel mystica sanctorum vita cernimus et admiramur, quidpiam habere commune cum effectibus magneticis; imo istos ab illis toto cælo differre fatentur, nec posse ulla ratione magnetismi ope explicari. Cons. Gœrres in præfatione novæ editionis operum B. Henrici Sasonis cura D. Melehoris Diepenbrokk, quæ inscribuntur *Heinrich Susos Leben und Schriften*, etc. Regensburg 1829.

mortuis, qui ad vitam revocati sunt absque ullo apparatu atque ad solum imperium et nutum thaumaturgi. Profecto Lazarus jam scēbat, utpote quadriduanus (1).

Ad 5. Resp. Omnes norunt ab experimento, neminem posse vi imaginationis pluvias excitare, alioquin expeditum remedium in promptu esset, quoties siccitate laboramus. Ejusmodi quæstionibus possemus similes alias opponere. Quis scit utrum possint homines vi sonus imaginationis vivere necne, aliaque id genus præstare, quin quidquam comedant aut bibant? Id experiantur magnetismi patroni. Fortasse huc aliquando devenient. Ex superius dictis jam responsio patet ad ceteras dubitationes quin tempus terere in his debeamus.

Ad 6. N. Ad probationem a) *Christum semper fidem exegisse*, etc.; in primis negamus eum semper fidem exegisse ab iis, in quorum gratiam miracula operabatur, prout nullam exegit in citatis miraculis multiplicationis panum et conversionis aquæ in vinum; neque quum excitavit filium viduæ Naim (2) vel filiam Jairi (3), ut alia omittam. Dein *D. exegit ut conditionem*, eo quod miracula ederet ad suam confirmandam divinam missionem, *C. ut causam effectricem et necessariam N. Reolantur superius dicta.* Ad b) *Defectu hujus fidei*, etc. *D.* quatenus illi concives indignos se præbuerunt ejus beneficiis, *C. absolute N. Addo*, etsi non multa ob adductam rationem, nonnulla tamen Christum inter Nazarethanos patrasse miracula. Notaudum præterea in passim recepta adversariorum hypothesi sufficere fidem in agente. Adeo nempe sibi coherent, dum religionem impugnant! Ad c) *Manus imponebat*, etc. *D.* Aliquando, *C. semper N. Immo* nonnisi una vel altera vice legitur Christum ad conferendam sanitatem manus imposuisse; passim solo nutu, ac sæpe etiam absentibus valetudinem conferebat. Legant Evangelium. Ad d) *Præsertim in cæcum illum*, etc. *D.* Ad experiendam illius fidem vel mysterii causa, *C. ex necessitate N. Cum* id nonnisi semel contigerit, nec alibi occurrat, peculiare ob causas sibi notas, Christum ita egisse dicendum est; alioquin semper debuisset eadem ratione se gerere. Adversarii autem casum extraordinarium extendunt ad ceteros omnes, etsi contrarium constet. Ad e) *Sub hac tantum conditione*, etc. *N.* Etenim Christus nunquam hunc ritum præscripsit ad edenda miracula, vel ad gratiam curationum, sed solum prædixit, fore ut, quum manus imponerent ipsius discipuli, ægri salutem consecuturi essent. Ceterum legimus claudum sedentem ad portam Speciosam a Petro et Joanne absque manuum impositione sanatur, et absque oleo (4); sic omnes eos valetudinem recuperasse, quos Petrus transiens obumbrasset (5), illos, ad quos Pauli sudaria et semicinctia deferebantur (6),

- (1) Joan. xi, 59.
(2) Luc. vii, 14.
(3) Marc. v, 41.
(4) Act. iii, 7.
(5) Ibid. v, 15.
(6) Ibid. xix, 12.

etc. Rursum bona fides deprehenditur adversariorum, dum talia obtrudunt (1). Ad f) *Quæ omnia apprimere*, etc. *Neg.* prorsus quidpiam commune habere recensita signa cum nugis magneticorum. Ubi enim in illis apparatus occurrit magnetismi, ubi convulsiones, detorsiones, somnus, aliaque id genus non pauca, quæ in illo requiruntur et passim absque omni effectu, ipsismet fatentibus (2)? Nonnisi igitur per summam impudentiam ejusmodi comparatio instituitur.

ARTICULUS II.

De Prophetia.

Prophetia, græce *μαντιχή* (3), passim definitur *præsentio et prædictio certa futuri alicujus eventus, qui in causis naturalibus præsciri non potest*; vel *presens manifestatio rei futuræ creaturis occultæ* (4). Ex qua prophetiæ notione patet, tres conditiones ad eam vere et proprie talem constituendam requiri: 1. ut sit prædictio certa, non conjecturalis, 2. rei futuræ liberæ, quæ proinde nec arte nec scientia naturali qualicumque cognosci possit, 3. ita determinata, ut non accommodetur eventus prophetiæ, sed potius prophetia determinet eventum; id est, quod non sit vaga et obscura, flexiloqua, quæ omni eventui accommodari possit, et applicatio non sit arbitraria. Quæ conditiones semper præ oculis habendæ sunt ad cavillationes omnes adversariorum detegendas, præsertim enim ipsæ sint, quæ characterem et notam divinitatis imprimunt prophetiis. Est enim prophetia genus quoddam miraculi, seu verum quidem miraculum: sed prophetia præ miraculo hoc habet, quod probationem suam sibi ipsi suppeditat. Quisquis enim prophetiæ veritatem certam habere potest, modo sciat eam prædictam fuisse, antequam eveniret, et ejusdem prædictionis exitum animo contempletur. Cum non-

(1) Apposite S. Thom. p. 3. q. 84. a. 4. ad 1. observat, quod manus impositio... ordinatur ad miracula verificanda, ut scilicet per contactum manus hominis sanctificati etiam corporalis infirmitas tollatur.

(2) Vide *Examen sérieux et impartial du magnétisme animal*, Paris, 1784; *Bibliothèque du magnétisme animal*, Juin 1818, tom. II, pag. 15, et alibi passim. Deleuze, op. cit. tom. I, pag. 168, tom. II, pag. 8, 18, 24, 27, 67, 88. Ipsemet Mesmer queritur exaggerata esse, quæ vulgabantur, *Mémoires*, etc. p. 108.

(3) Hebr. *נבואה* annuntiatio, interdum *רוח* prospectus, seu *נבואה* visio.

(4) Cons. S. Thom. 2. 2. q. 171. art. 1: *Dicendum, quod prophetia primo et principaliter consistit in cognitione, quia videlicet prophetæ cognoscunt ea, quæ sunt procul et remota ab hominum cognitione, etc.* Et *ibid.* q. 174. a. 2, ubi tres gradus prophetiæ distinguit. Ab hic tradita prophetiæ notione recessit incredulus Dumarsais in sua *Analyse de la religion chrétienne*, ubi scribit *veram significationem prophetæ esse prædicatorem aut hortatorem*; sed bene vapulat a Nonnotte S. J. *Diction. philos. art. Prophéties*. Id ipsum quod Dumarsais, innuit Salvador, in sua *Histoire des institut. de Moïse et du peuple hébreu*, Paris, 1828, liv. II, chap. 3, *Orateurs publics ou Prophètes*, pag. 192 et seqq.; ubi nihil supernaturale in ipsis agnoscit, nullum vaticinium proprie dictum, quin potius omnem prophetiam excludit. Nec mirum, cum Judæus iste non refricet nisi Spinozæ principia et deistarum nec non recentiorum biblicorum et rationalistarum,

nullam ipsam prophetiæ possibilitatem impugnaverint, alii vero ejusdem probationis vim oppugnant vel parvipendant, quod circa miracula effecimus, id ipsum præstabilimus circa prophetiam, ostendendo ejusdem possibilitatem, atque summam ejusdem vim et efficaciam ad evincendam divinitatem supernaturalis revelationis.

§ I. De prophetiæ possibilitate.

Omnis prophetiæ, seu, ut veteres vocabant, *divinationis* possibilitatem ex antiquis negarunt Colophonius, Tullio (1) teste, et Epicurus, qui rerum humanarum curam ad Deum non pertinere profanus homo asserebat (2); sic sensit Carneades, eodem Tullio (3) teste. Ex recentioribus hanc Deo denegant facultatem futura prævidendi Spinoza (4) atque Sociiniani (5); nunc demum rationalistæ (6). Adversus quos sit

PROPOSITIO. — *Prophetia est possibilis.*

Non implicat, sive nulla est repugnantia, Deum libere futura cognoscere, et hæc manifestare; ergo prophetia est possibilis. Duo enim hæc ad prophetiam requiruntur et sufficiunt. Jam vero non repugnare, quominus Deus libere futura cognoscat, insita hominibus ipsa Dei idea evincit, quorum ea semper fuit persuasio, Deum omnia cognoscere. Idem postulat ipsius entis perfectissimi notio, alioquin nec omnia præsentia Deus cerneret, neque omnia tempora complecteretur ejus æternitas, ac nova semper fieret accessio ad ejus scientiam, quæ omnia a Dei idea summopere abhorrent.

Quod si ejusmodi libere futura Deus necessario cognoscit, hæc ipsa manifestare potest, ut patet per se, et ex iis, quæ de revelationis possibilitate disseruimus. Ergo prophetia possibilis est.

DIFFICULTATES.

Obj. 1. Quod nondum est, nihil est, atqui objectum prophetiæ est id quod nondum est, ergo nihil est; at quod nihil est, nec prævideri nec prædicari potest; ergo impossibilis est prophetia (7). Ad datur 2. difficile, immo impossibile esse quempiam infallibiliter certum esse de accepta a Deo prophetia. Præterea 3. quævis prædictio divinitus patefacta, qua fatum inevitabile hominis aut populi ejusdem, quod ab opere quodam ab ipsis perpetrando pendeat, diserte annuntiatur, ideæ Dei sanctissimi ac beni-

- (1) *De divin.* lib. I, c. 5.
(2) Diog. Laert. lib. X, qui est de Epicuro. Cicero. *De nat. deor.* lib. I, c. 19.
(3) *De fato*, c. 14.
(4) *Tract. theol. polit.*
(5) Faust. Socin. in *Prælect. theol.* cap. 8, 9, 10; Joan. Crellius, *De Deo et attributis divinis*, c. 26, pag. 225, vers. belgic.; Valer. Smalzius *contra Franzium*, pag. 472 et seqq.
(6) Wegscheider, op. cit. part. I, c. 2, § 50; Kant, *Anthropolog.* 101, apud eundem.
(7) Ita lere Voltaire, *Essai sur les mœurs et l'esprit des nations*; Discours prélim., et art. *Oracles*, tom. VIII de ses Œuvres, édition de Genève, 1769, p. 88.

PERRONE. I.

gnissimi repugnat, fatalismum fovet, et libertatem hominum moralem tollit (1); ergo.

Resp. ad 1. *D.* Nihil est actu existens, *C.* nihil est possibile et consequenter cognoscibile ab intellectu infinite perfecto *N.* Eodem ferme modo se habent futura respectu Dei, ac se habent præterita respectu nostri. Res præteritæ in se utique nihil sunt, attamen certo fuerunt; idem dic de futuris respectu Dei, si tamen futura aliqua in Deo sunt vel præterita, et non potius omnia præsentia; unde fit, ut in Deo proprie nulla sit præscientia sed potius scientia.

Ad 2. *N.* ut patet ex dictis agendo de possibilitate revelationis (2); et *N. conseq.* Eummodo enim eventus veritatem vaticinii comprobet, nihil aliud requiritur; vaticinium siquidem, ut diximus, probationem suam sibi ipsi suppeditat.

Ad 3. *N.* Non enim eveniet, quia prævisa vel prædicta, sed ideo prævisa et prædicta est res aliqua, quia futura, ideoque si aliqua necessitas est in ejusmodi prædictionibus, non est nisi consequens et hypothetica (3); logice enim prius est aliquid esse, quam videri, proindeque et manifestari.

§ II. De vi et efficacia prophetiæ ad ostendendam divinitatem revelationis.

Hic observare juvat quamdam excellentiæ speciem respectu nostri sibi conciliare prophetiam super miraculum ad ostendendam divinam alicujus missionem ac proinde divinitatem factæ revelationis. Cum enim unusquisque testis esse possit eventus prædicti, satis est enim cum prophetia comparare, ut superius observatum est. Quare minus cavillationibus ac telis incredulorum vaticinium exponitur quam miraculum. Quod patet potissimum ex ipsa incredulorum agendi ratione et præsertim Freret, qui licet plura congresserit adversus probationes christianismi, ejusque doctrinam, miracula, etc., alto tamen silentio præterit vaticinia, perinde ac si ad ea minime advertisset, eaque penitus dissimulavit, prout observavit Spedalieri (4). At quod non præstitit Freret

- (1) Ita Wegscheider loc. cit.
(2) Num. 8 et seqq. hujus tract.
(3) Difficultatem hanc, quam adeo magni facit Wegscheider cum suis, jam promoverat Epicurus, quocum causam communem agunt sociniani et rationalistæ. Ipse enim non solum rejecit divinationem ex eo quod nulla diis cura esset de nobis, sed præsertim ex perempta hac ratione humana libertate: *Ἡ μαντιχὴ ἀνθρώπων ἐστὶν οὐκ ἐκ θεοῦ ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπιθυμίας; seu, Divinatio nulla est; si vero talis esset, omnem ea tolleretur voluntatis libertatem, nihil ad nos existimandum pertineret quæ sunt.* Diog. lib. X, Segm. 155, edit. Meibomii Amstelod. 1692. Eadem sententia inhæsit Carneadi, qui apud Tullium loc. cit., ne Apollinem quidem futura posse dicere putavit, nisi ea, quorum causas natura ita contineret, ut ea fieri necesse esset. Idem senserunt Stoici et Tullius ipse, quorum sensa fuse S. Augustinus refellit, *De civ. Dei*, lib. V, capp. 8, 9, 10. Cons. S. Thom. loc. cit. art. 6. ad 1, qui hanc difficultatem jam præoccupaverat.

(4) *Confutaz. dell' esame critico del signor Nic. Freret.* Prefaz. pag. VIII, edit. Rom. 1778.

(Trois.)